

STORTINGET

Representantforslag 65 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand

Dokument 8:65 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand om å omgjøre nasjonale prøver i grunnskolen til utvalgsprøver

Til Stortinget

Bakgrunn

Mål, resultatstyring og markedsprinsipper er viktige elementer i teorien «New Public Management». I likhet med andre deler av reformeringen av offentlig sektor tidlig på 2000-tallet har disse prinsippene også fått innvirkning på utformingen av skolen. Innføringen av målstyrte læreplaner og resultatstyring av sektoren har ført til en kraftig økning i vurdering, testing og rapportering – både til lokale og sentrale skolemyndigheter. Tidkrevende rapporteringssystemer gir mindre tid for lærerne til å utføre sin profesjon. Gjennom mål- og resultatstyringen overvåkes og sammenlignes resultater både nasjonalt og lokalt.

Forslagsstillerne er enig i at skolemyndighetene har behov for informasjon om elevenes læringsutbytte og at de nasjonale læringsmålene oppnås. Samtidig har skolen et bredt samfunnsmandat – hele eleven skal gjøres til «gagns menneske». En utilsiktet konsekvens av resultatstyringen er at opplæringen er blitt smalere ved at undervisningen i større grad blir snevret inn mot det som testes. Forslagsstillerne mener det er grunn til bekymring over at omfanget av tester og resultatstyring derfor går på bekostning av skolens brede samfunnsmandat. Forslagsstillerne mener på denne bakgrunn

det er på tide å rette et kritisk blikk på totaliteten og effekten av kontroll- og styringssystemene.

Nasjonale prøver

Nasjonale prøver ble innført våren 2004. De nasjonale prøvene skal kartlegge i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med læreplanens mål for de grunnleggende ferdighetene lesing, regning og engelsk. Formålet med prøvene er å gi informasjon til elever, lærere, skoleledere, foresatte og kommunale og nasjonale skolemyndigheter.

Flere evalueringer og undersøkelser viser at nytteverdien av de nasjonale prøvene er svak. Evalueringen av bruken av nasjonale prøver i NIFU-rapport 4/2013 «Evaluering av nasjonale prøver som system» viste at nytteverdien av nasjonale prøver sank ettersom man beveget seg nedover i systemet; størst opplevd nytte hadde de kommunale skolemyndighetene og skolelederne, mens mange lærere opplevde at prøvene gir dem kunnskap om elevene som de enten har fra før, eller som de kan få gjennom kartleggingsprøver som gir lærerne mer konkret informasjon. Dette tyder på at den pedagogiske verdien av prøvene er liten og ikke står i forhold til ressursbruken for å gjennomføre prøvene. Dette bekreftes av doktoravhandlingen fra 2018 der Ann Elisabeth Gunnulfsen ved Universitetet i Oslo har undersøkt hvordan skolene og lærerne bruker resultater på nasjonale prøver for å forbedre elevenes læring. Konklusjonen er at den pedagogiske nytteverdien av de nasjonale prøvene er nærmest fraværende.

Selv om det er delte oppfatninger om nytteverdien, er det gjennomgående at lærere mener at nasjonale prøver ikke gir ny informasjon om elevene. Resultatene gir også kun et avgrenset bilde av de ferdighetene som elevene har, og har følgelig også begrenset verdi for å

kunne si noe om elevenes kompetanse. Selv om selve gjennomføringen av prøvene i seg selv ikke tar mye tid, har forslagsstillerne merket seg at det har utviklet seg en praksis der øving til prøver og andre forberedelser innebærer relativt mye tidsbruk.

Forslagsstillerne viser til at informasjon om resultatene av prøvene er gjengitt i grovt forenklete tall. Det er både uheldig og direkte misvisende når dette danner grunnlaget for offentliggjøring i media og som tilbakemelding til skolen, lærere, elever og skoleeier. Dette forsterkes av tendensen til at et økende antall elever fritas fra prøvene.

Forslagsstillerne er derfor kritiske til hvordan de nasjonale prøvene påvirker undervisningen i det enkelte faget, men også tid som går på bekostning av andre fag. Forslagsstillerne mener derfor at ressursbruken ikke står i samsvar med nytteverdien, og mener at behovet

for styringsinformasjon kan ivaretas ved å gjennomføre nasjonale prøver som utvalgsprøver.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen gjennomføre nasjonale prøver som utvalgsprøver.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at presentasjonen av resultatene fra de nasjonale prøvene gir mer presis og riktig informasjon enn tilfellet er i dag.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at de samlede kravene til rapportering og dokumentasjon i skolen reduseres.

6. februar 2020

Kjersti Toppe

Marit Arnstad

Marit Knutsdatter Strand